

Туркот О.А.,

керівник юридичного відділу ГО «Об'єднання «Самопоміч» (м. Львів),
аспірант Донецького юридичного інституту МВС України (м. Кривий Ріг)

ВДОСКОНАЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ОСНОВНА ПЕРЕДУМОВА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТОРІВ

Випадки протиправного захоплення майна та/або встановлення контролю над акціонерним товариством (далі – «рейдерство») в його різноманітних проявах можна спостерігати в різні часи, і майже в усіх країнах з ринковою економікою. «Рейдери» постійно вдосконалюють механізми посягання та способи здійснення атак на підприємства. Причинами, які сприяють «рейдерству», є корумпованість органів державної влади та суддів, недосконалість законодавства та відсутність відповідальності за протиправне посягання на майно та органи управління акціонерних товариств. Вітчизняні вчені справедливо зазначають, що наразі корпоративний сектор економіки України, особливо його акціонерна складова, є надзвичайно вразливим з точки зору існування загроз «рейдерських» захоплень [1, с. 316]. Через це вітчизняні інвестори виводять ресурси за кордон, а зарубіжні потенційні інвестори воліють залишатися потенційними.

За словами А. Кінаха, інвестори побоюються вкладати кошти в економіку України, оскільки відсутні державні гарантії щодо захисту їх прав та капіталу. Потрібні системні державні дії з протидії «рейдерству», з розроблення дієвої системи захисту прав власника, інвестора, вдосконалення антимонопольного законодавства, особливо в частині забезпечення усім учасникам ринку рівноправної конкуренції тощо [2, с. 82]. Варто підтримати думку А. К. Кінаха, оскільки без вдосконалення системи захисту прав

власників та інвесторів зокрема, останні не будуть вкладати кошти у розвиток бізнесу в Україні.

Іншими вітчизняними вченими робиться висновок, що унаслідок розвитку технологій «рейдерських» захоплень та існування сприятливих для «рейдерства» умов, в Україні склалася така ситуація, коли жоден господарюючий суб'єкт, незалежно від організаційно-правової форми, не може відчувати себе в цілковитій безпеці. У зв'язку з цим, є всі підстави прогнозувати продовження в Україні «рейдерських» захоплень корпоративних підприємств і акціонерних товариств зокрема [1, с. 317]. Варто погодитися із такою думкою, оскільки якщо не буде прийнято змін до законодавства, покликаних сприяти протидії протиправним посяганням на майно та органи управління, вказане явище буде поширюватися і повторюватися. При цьому «рейдерство» набуватиме нові способи та форми для здійснення посягань.

Б.В. Деревянко зазначає, що загроза «рейдерства» є найбільш вірогідною саме для акціонерних товариств, акції яких знаходяться у власності приватних осіб. Тому краще її мінімізувати уже на початковому етапі – іще на стадії утворення нового суб'єкта господарювання. Науковець вказує, що якщо стратегічні питання з організації діяльності закріпити у статуті, а також вказати, що внесення змін до статуту можливі лише після згоди усіх учасників, – то загроза «рейдерства» так само як і загроза майновим правам учасників майже унеможлиблюється [3, с. 289; 4, с. 140-141]. Варто погодитись із вченим, оскільки крім законодавства необхідно залучати локальні НПА, зокрема прописувати у статуті усі важливі організаційні питання, пов'язані з управлінням АТ. Також зміни у законодавстві, щодо кворуму нададуть можливість АТ з державною часткою капіталу захистити права держави та надати можливість оперативніше приймати рішення на загальних зборах. Тут на перше місце виходить правова робота на підприємстві, роль якої часто недооцінюється. Проте держава має інколи застосовувати і механізми імперативного регулювання господарської

діяльності. Принаймні у цьому назріла необхідність саме зараз для того, щоб відновити паритет в окремих стратегічних галузях виробництва.

Н. Порватова зазначає, що сьогодні, на жаль, жодна економічно приваблива компанія в Україні не може бути захищена від «рейдерської» атаки. Боротьба з «рейдерством» повинна отримати комплексний характер. У питанні протидії «рейдерству» мають об'єднатися влада, парламент, бізнес, громадськість. Лише таким чином можливо значно скоротити кількість «рейдерських» захоплень в Україні [5, с. 13]. Протидіяти «рейдерству» самотужки складно навіть великому і міцному акціонерному товариству. Йому завжди буде потрібна підтримка колег, контрагентів та державних органів. Не останню роль у справі боротьби із «рейдерством» повинні відігравати ЗМІ – як державні, так і незалежні.

Отже, із зазначеного аналізу думок науковців та практиків, можна зробити висновок, що для протидії «рейдерству» необхідне розроблення дієвої системи захисту прав власника майна акціонерного товариства, інвестора, а також вдосконалення антимонопольного законодавства, особливо в частині забезпечення усім учасникам ринку вільної і рівної конкуренції. Також без об'єднання влади, парламенту, бізнесу, громадськості неможливо досягнути позитивного результату у питаннях протидії незаконним посяганням на майно та органи управління акціонерних товариств. Вважаємо що на сьогодні питання боротьби із «рейдерством» в Україні відповіді не отримало. Відповідно, інвестори не побачили сигналу про можливість вкладання грошей в українську економіку. Боротьба із «рейдерством» є процесом постійним. Він вимагає постійного удосконалення як організації ведення господарсько-правової роботи в акціонерних товариствах, так і в роботі державних органів різної спрямованості і підпорядкування. Вважаємо за необхідне продовжувати всебічну роботу з розроблення змін та доповнень до Господарського кодексу України, а в розвиток його положень – Законів України «Про господарські товариства», «Про холдингові компанії», «Про акціонерні товариства» та інших.

Література:

1. Корпоративне право: навчальний посібник / О. В. Гарагонич, С. М. Грудницька, Е. Е. Бекірова, Ю. М. Бисага [та ін.]; за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. — 344 с.
2. Кінах А. К. Офіційна інформація / А. К. Кінах // Безпека підприємництва. — 2013. — № 7. — С. 81—82.
3. Деревянко Б. В. Забезпечення прав власників майна приватних ВНЗ при їх реорганізації / Б. В. Деревянко // Форум права. — 2010. — № 4. — С. 286—291 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10dbvpir.pdf>.
4. Деревянко Б. В. Правове регулювання господарської діяльності навчальних закладів: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04 / Деревянко Богдан Володимирович. — Донецьк, 2014. — 504 с.
5. Порватова Н. Боротьба з рейдерством: чи подолає Україна рейдерство на законодавчому рівні? / Н. Порватова // Громадська думка про правотворення. — 2013. — № 18 (54). — С. 10—13.

Туркот О. А. Вдосконалення корпоративного законодавства як основна передумова залучення інвесторів / О. А. Туркот // Правове забезпечення економічного розвитку та екологічної безпеки суспільства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 50-ій річниці створення Донецького національного університету та 30-ій річниці створення кафедри господарського права Донецького національного університету (14–15 травня 2015 р.) / Донецький національний університет; за заг. ред. проф., д-ра юрид. наук Бобкової А. Г. - Вінниця: ДонНУ, 2015. - С. 153-155.